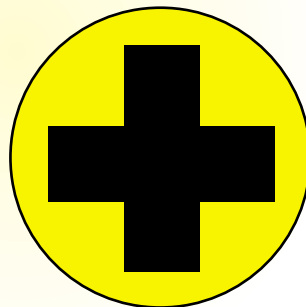

HET VLAAMSE KRUIS

VZW

HISTORIEK

De andere kruisvereniging - sinds 1927

inhoudstafel

Kruis en Vlaams	1
Tussen klaprozen en onbegrip	2
Uitbreken van de tweede wereld- oorlog	4
Vanaf de vooravond van de tweede wereldoorlog tot 1945	2
Repressie en heropleving	10
Incidenten en conflicten	13
In rustiger vaarwater	15

Beste,

Deze bundel is een bijlage van de uitgebreide informatiebundel
van Het Vlaamse Kruis vzw.
Deze tekst, eenvoudig en bondig, handelt over de geschiedenis van
onze vereniging.

Een geschiedenis die de moeite loont om te lezen!

HISTORIEK

Woordelijk gaat het hier over twee woorden:
KRUIS en VLAAMS

KRUIS: Al van in het begin van zijn bestaan wordt de mens geconfronteerd met ziekten, ongevallen, rampen en geweld, en wellicht even oud is de hulpverlening gekomen, onder meer aan gewonden op het slagveld.

In 1862 publiceerde de Zwitserse bankier Henry Dunant, die getuige was van de veldslag "un souvenir de Solferino", een boek waarin hij zijn belevenissen beschreef en daarbij de wereld opriep om dringend een organisatie in het leven te roepen om gewonden, zonder enig onderscheid van rang, stand of nationaliteit bij te staan en te helpen.

De oproep van Henry Dunant werd gehoord en zo kwam het Internationaal Rood Kruis tot stand (29/10/1863).

VLAAMS: Om hierop een degelijk antwoord te formuleren zullen we moeten teruggaan naar de voorgeschiedenis van ons bestaan, het Vlaamse landsgedeelte...

Na de Spanjaarden, die de Nederlanden zwaar hadden beproefd door brandschattingen en requisitie, kenden we de ingrijpende Franse overheersing die sedert eeuwen reeds ingevreten heeft op regeringen en de hoge standen.

(1838) Het land was in oorlogstoestand (België-Nederland) en werd bestuurd in het Frans.

Er volgde een systematische verfransing...

August Borms houdt toespraak voor lokaal Vlaamse fanfare "Tenzal" (foto: ADVN, Antwerpen)

Sedert 1831 was de Franse taal alleen de officiële taal in België. Het Nederlands of het Vlaams kwam praktisch nergens tot zijn rechten. In 1836 legden J.F.Willems en J.B. David de handen in elkaar en stichtten "De Maatschappij ter bevordering der Nederlandse Taal en Letteren". In 1838 verscheen de "Leeuw van Vlaanderen" van Hendrik Conscience. Bij de regering in Brussel vond intussen de Vlaamse Beweging weinig weerklank, niettegenstaande langs alle kanten werd geprotesteerd wegens de verwaarlozing van het Vlaamse Land en de Vlaamse Taal.

In 1850 werd te Brussel de inrichting van het middelbaar

onderwijs op de Franse les heringevoerd.

In 1895 bij het indienen van het wetsvoorstel Helleputte werden de Vlamingen eraan herinnerd door het bestuur van de Kamer, dat alleen de Franse tekst wettig was.

Op 18 april 1898 kwam dan de zogezegde "Gelijkberechtigingswet" tot stand (De Vriendt-Coremans). Alle wetten en Koninklijke Besluiten zouden voortaan in de twee talen gepubliceerd worden en beide talen zouden dezelfde kracht hebben. In de meeste gevallen is dat echter een lachertje en worden deze bepalingen niet nageleefd. In 1889 gaat men over tot de herziening van de taalgrens, natuurlijk ten nadele van de Vlaamse gemeenten, en zullen nadien gedeeltelijk moeten herzien worden.

Op 23/12/1910 zal Koning Albert I de eed afleggen, ook in het Nederlands en de wet van 02/07/1913 diende een waarborg te geven voor de taalkennis der toekomstige officieren en geneesheren. De bevelen in het leger blijven echter in het Frans.

Opbouwend wilde Vermeylen de literaire theorieën van Nu en Straks overbrengen; de toespelings van het individuele, de betekenis van de taal voor de cultuurwording van het volk, die het einddoel van de beweging het radicalisme en cultuurflamingantisme waren de logische gevolgen.

Aan de kritiek van Vermeylen moest de politiek noodgedwongen onverschillig voorbijgaan, het antwoord had Vermeylen immers zelf gegeven. Zelfbestuur.

De gedachte "In Vlaanderen Vlaams" en "Vlaanderen aan de Vlamingen" was geboren.

En zo gebeurt het dan dat we in de Wereldoorlog verzeild geraken en een Duitse inval kennen.

Buiten het Willemsfonds, het Davidsfonds en het Algemeen Nederlands Verbond komen insgelijks tot stand Het Algemeen Katholiek Studentenverbond, de Katholieke Landsbond, De Oudersbond, Het Vlaams Handelsverbond,...

De strijd om de Vlaamse Hogeschool heeft het land wakker geschud en de gemoederen diep bewogen. Duitse Na de val van Antwerpen kwam het tot beledigende beschuldigingen en een anti-Vlaams offensief ligt in de bedoeling van de Frans-gezinde overheden.

Het activisme was geboren.

In zijn geest was het geenszins een Duitse creatie, alleen wie de Vlaamse Beweging tijdens de oorlog losmaakte van haar voorgeschiedenis kan zulks verkeerdelijk interpreteren.

De vernederlandsing van de Universiteit van Gent, die men voor de oorlog met alle mogelijke middelen had belet, wordt een feit op 21/10/1916.

Op 04/02/1917 gaat men over tot de samenstelling van een "Raad voor Vlaanderen". De regering laat zich niet onbetuigd en op 14/10/1916 laat ze weten dat ze de diploma's van de Vernederlandsde Gentse Universiteit zal nietig verklaren.

Vele tegenstellingen dienen genoteerd en zo komt de "Frontpartij" tot stand, waarvan vele de redding verwachten, want van de Vlaamse vrijwilligers wordt heel wat meer gevraagd dan enkele maanden kazernedienst.

In een natuurlijke reactie groeit de "Heldenhulde" tot het

plaatsen van zerkjes op de graven van Vlaamse gesneuvelden. Opschriften in loopgraven en kantonenten vestigen de aandacht op de mistoestanden in het leger en roepen de Vlamingen op tot strijd.

Het "Vlaams Belgisch Verbond" stemde op 04/03/1918 een dagorde om van de regering de erkenning te eisen van Vlaanderen ééntaligheid en de verwezenlijking ervan door bestuurlijke aanpassingen.

In november was er de reactie tegen de activisten, die geleek op een terreur, des te scherper gevoeld, daar buiten de belofte van gelijkheid "in rechte en in feite" niets door de regering in die dagen werd gedaan voor het Vlaamse rechtsherstel. Al wat door de activisten was opgebouwd werd weggevaagd. De Militaire rechtbanken die de eerste activisten moesten vonnissen waren ongenadig streng. Het was een eerste reactie tegen de Vlaamse gedachte. Processen tegen Borms, Tracke en Dosfel werden een aanklacht tegen de Belgische Staat, een vervolging waarbij het onrecht scherp in het licht werd gesteld.

Reeds in 1919 werd de Guldensporentocht te Antwerpen met groot succes gevierd. Onder de talrijke aanwezigen bevinden zich honderden pas uit de oorlog terugkerende frontsoldaten, die te paard en te voet, samen met duizenden mannen en vrouwen kwamen betogen voor de ontvoogding en de rechten van de Vlaamse gemeenschap. Franskiljonse bewindslieden uit het Antwerpse Stadsbestuur vreesden dat 1920 nog een grote succes zou kennen en verboden de Guldensporentocht. Het Borgerhoutse gemeentebestuur gaf echter wel toelating tot een optocht en een massa betogers werd op de been gebracht. Na de optocht trokken honderden mensen naar de Grote Markt van Antwerpen om daar vredig te gaan zingen en te betogen voor Vlaanderens rechten. De Franskiljonse schepen die de burgemeester verving, gaf volgens de politie opdracht om ditmaal hardhandig op te treden. Ook wou de politie de meegebrachte vaandels afnemen.

Het kwam derhalve tot schermutselingen en de politie schoot met scherp op het volk. Herman Van den Reeck, geboren in 1901, 19 jaar oud, verweet de politie haar optreden bij het afnemen van de leeuwenvlag van de meisjesstudiekring "Klimop". Ge zult dit vlag moeten afnemen over mijn lijk verklaarde hij, en het gebeurde aldus.

Herman Van den Reeck
(Foto: ADVN/IJzerbedevaartarchief)

Hijzelf was geenszins betrokken bij een vechtpartij met de politie zoals men dat later probeerde uit te leggen, het gebeurde omdat hij enkel eerbied vroeg voor de leeuwenvlag. Heel Vlaanderen rees overeind in een eensgezinde afschuw voor die moord. Zijn uitvaart werd een vorstelijke hulde.

Bij de studentenbetogingen die er alom plaats vonden ging het er soms heet aan toe en er werden wel eens zware klappen uitgedeeld.

Alras moest worden vastgesteld hoe droevig het er uitzag om de nodige verzorgingen te doen plaats vinden. In vele gevallen diende verzorgingen te gebeuren in hulpposten waar de Vlamingen weinig sympathie konden rapen, ze werden er eerder vijandig ontvangen, zodat we meermaals de vraag hoorden stellen waarom er geen Vlaams Rood Kruis ter beschikking stond, zodat onze mensen ook door eigen volk kon worden bijgestaan. Er bestond wel een "Croix Rouge De Belgique", maar die organisatie werd bestuurd in het Frans.

In de standregelen van de Internationale Conventie van Genève wordt onder art. 10 en 24 vermeld dat het kenteken van het Rode Kruis wordt beschermd en slechts mag gebruikt worden om de formaties aan te duiden die afhangen van de diensten van het leger en van de officieel erkende Rode Kruisdiensten.

Onder de drang om zelfstandigheid te bereiken werd op bijna elk gebied van het maatschappelijk leven er naar gestreefd om over eigen organisaties te kunnen beschikken, waar Vlamingen thuis zijn en niet vernederd worden.

In een schrijven uit die tijd lezen we het volgende: ...met de oprichting van een Vlaams Rood Kruis streven we ernaar om in de rij van de Vlaamse organisaties, uiting te geven aan onze volkskracht en aldus een nieuwe eenheid te ontwikkelen, ook langs die kant, onze Vlaamse mensen in Vlaamse groeperingen te houden en vervreemding van landaard en taal met alle mogelijke middelen te keer te gaan. Laten we dus niet langer de invloed van anti-Vlaamse organisaties duchten.

Zo zagen er verschillende Vlaamse verenigingen het levenslicht: Het Algemeen Vlaams Geneesherenverbond, de Vlaamse Vereniging voor Tandartsen, Vlaamse Toeristenbond,...

Al wat hierboven voorafgaat is bedoeld om een juist beeld te kunnen vormen van de situatie en aan te voelen hoe een oplossing zich voorzeker opdrong. In het volgende nummer spreken we over de oprichting van Het Vlaams Kruis vzw.

Tussen klapprozen en onbegrip ontkiemde in 1927 Het Vlaams Kruis

Tussen klapprozen, veel minachting en onbegrip ontkiemde in de modder aan het IJzerfront de Vlaamse heropstanding en onze drang naar het zelfbeschikkingsrecht om een eigen natie te vormen. En zo ontsproot in 1927 "Het Vlaams

pentekening dhr. Jos Speybrouck

Kruis".

We pikken de draad weer op na de oorlog van 1914-1918, en vergeten daarbij niet hoe onze oudstrijders na meer dan 4 jaar front naar huis keerden, hun wedervaren vertelden en vooral de klemtoon legden op de erbarmelijke verzorging, zowel op hygiënisch als op medische gebied. Vooral het taalprobleem kwam hier op de voorgrond. En hoe was het toch mogelijk dat zulks kon blijven duren als men even bedenkt dat er een veel groter aantal dienstplichtigen door het Vlaamse landsgedeelte werd geleverd dan door de Franssprekende gemeenschap. Heel wat Vlamingen zouden na de oorlog worden gedoodverfd als "activisten". Er was heel wat moed nodig om er voor uit te komen dat men Vlaming was en bereid werd gevonden om medewerking te verlenen aan het oprichten van Vlaamse organisaties. Hier en daar liepen er in het Vlaamse landsgedeelte mensen rond met éénzelfde gedachte: "het tot stand brengen van een eigen organisatie voor eerste hulpverlening en de bevordering van de openbare gezondheid".

In het jaar 1925 had prof. dr. Frans Daels samen met dr. Depage van Gent reeds een onderzoek ingesteld om te zien of het niet mogelijk was een echte Vlaamse vereniging

Spotprent (archief R. Hoyaux)

in het leven te roepen. Ze waren echter tot de slotsom gekomen dat de oprichting van een Vlaams Rood Kruis niet mogelijk was, en dit om de reden dat het Rood Kruis een officieel erkende instelling was. Het Rood Kruis gaf reeds lessen in verschillende afdelingen, zoals in Antwerpen en Gent, in het Vlaams, en dit door anti-Vlaamsgezinde geneesheren, maar dan wel onder druk van enkele Vlaams gezinde geneesheren.

"JE NE VOUS COMPRENDS PAS..."

Indien er groepen gesticht worden met de bedoeling te komen tot een Vlaams Rood Kruis, dan zou dat niet erkend worden en zou men nooit kunnen aansluiten bij het officiële Rood Kruis in Genève. Kortom, de 2 onderzoekers waren van oordeel dat men aldus krachten nodeloos zou verspillen. In die tijd waren ook 95% van de geneesheren aangesloten bij de "Federation Médicale Belge".

De betrachting van onze twee onderzoekers zou er in bestaan om een grotere uitbreiding van het Vlaams bewustzijn te betrachten bij geneesheren, apothekers en hiervoor eigen verenigingen te stichten en deze groot te maken. Een schrijven werd door prof. dr. Frans Daels gericht aan apotheker Jef Van Eyck van Sint-Niklaas op 30 juni 1927. Jef Van Eyck had samen met nog een andere groep de gedachte een Vlaams Rood Kruis te stichten. Wat hij niet wist was dat er nog twee groepen rondliepen met praktisch hetzelfde doel. We weten niet of het de druppel was die de kruik liet overlopen, maar veelvuldige artikels, achtereenvolgens verscheenen in het Antwerpse dagblad "De Schelde" gaven vermoedelijk hieraan de stoot. In een van de berichten verscheen een artikel waarbij een geneesheer uit het Antwerpse één van zijn patiënten liet overbrengen naar een kliniek. De patiënte, een dame, voelde zich niet lekker en sprak daarover met de verpleegster die haar in de ambulancewagen vergezelde en vroeg om de wagen even te willen stoppen. De verpleegster antwoordde haar "je ne vous comprends pas"...

Polemieken

De polemieken daarover gevoerd hadden tot gevolg dat de hoofden werden bijeengestoken en er onder de verschillende groepen een soort compromis tot stand kwam.

De voornaamste onderhandelaars van dat ogenblik waren: apotheker Jef Van Eyck van Sint-Niklaas, dr. Gravez van Aalst en dhr. Emiel Ilegems van Antwerpen. Er werd overeengekomen dat men verder zou zoeken naar bewuste Vlamingen die er iets voor voelden om met behulp van Vlaamse geneesheren tot een bepaald comité te komen.

Dhr. Emiel Ilegems, spoorwegbediende en tevens journalist, werd bereid gevonden om voorlopig als secretaris te fungeren en het secretariaat bij hem aan de Dendermondestraat te Antwerpen te vestigen. Er brak voor deze mensen een zeer drukke tijd aan. Brieven dienden te worden geschreven en verstuurd, bezoeken zouden afgelegd worden en gesprekken gevoerd. Al zeer vlug ondervond men dat het allemaal niet zo "vlug" zou gaan. Hier en daar ondervond men heel wat sympathie, maar om actief samen te werken en er ook nog voor te werken was niet zo evident. De een had geen tijd, een andere bracht wel de nodige sympathie op maar had dan weer enkele principiële bezwaren. Uit de brieven die er werden gevoerd bleek dat op 44 verstuurd epistels er slechts één positief werd beantwoord. Maar onze medewerkers van het eerste uur waren niet zo gemakkelijk uit hun lood geslagen, ze hadden nu eenmaal hun tanden in iets gezet en ze zouden doorbijten. Er zou een Vlaams Rood Kruis komen.

RODE KRUIS-BRIEF MET 15 TAALFOUTEN

Op 22 augustus 1927 kwam er een brief op het secretariaat toe, verstuurd door het Rood Kruis van België, met een

ééntalig Frans briefhoofd "Croix Rouge de Belgique - Direction Générale à Bruxelles" waarin geschreven stond dat zij over de stichting van een Vlaams Rood Kruis gehoord hadden en wensten er de aandacht op te vestigen... enz Het aanstippen van enkele artikelen waaruit moest blijken dat de nieuw geboren vereniging niet de naam mocht dragen van Vlaams Rood Kruis en er ook geen gebruik mocht gemaakt worden van het rode kruis als ken- teken. De brief in kwestie werd gesteld in het Nederlands, maar er stonden niet minder dan 15 taalfouten in.

TUSSEN VOORLOPIG COMITÉ... EN HET BELGISCH STAATSBLAD

Op 4/12/1927 ging men over tot de vorming van een voor- lopig comité, waarvan deel uit maakten:

Voorzitter van de vergadering: dr. Schamelhout.

Als provinciaal voorzitter: dr. Allaeyns voor Antwerpen, dr. Robrecht voor West-Vlaanderen, dr. Gravez voor Oost- Vlaanderen, dr. Poelmans voor Limburg, dr. Gijbels voor Brabant.

Commissie farmaceutische aangelegenheden: apotheker Jef Van Eyck, secretaris: dhr. Emiel Ilegems, econoom-schatbe- waarder: dhr. Leo Augusteyns, penningmeester: dhr. Victor Verheyen.

Het voorlopig bestuur zou bestaan uit:

Dr. Van der Borght - Berchem, dr. Dujardin - Gent, dr. De Baeyns - Gent, dr. De Belie - Sint-Niklaas, dr. Cootjans - Antwerpen, dr. Pil - Oude God, dr. Geert - Waterschoot, dr. Van Caeckenberghe - Gent, dr. Buylle - Deurne, dr. Van Hoof - Antwerpen, dr. Laureys - Antwerpen, dr. Van Huffelen - Antwerpen, dr. Machtens - Wachtebeke, apotheker Van de Vijvere - Brugge, apotheker Joos - Wilrijk, apotheker Gilles - Antwerpen, apotheker De Praetere - Antwerpen, apothe- ker Van Hoorenbeeck - Mechelen, apotheker Depoortere - Izegem, apotheker De Waele - Aalst, apotheker Van Wallegghem - Ieper, journalist De Raedt, journalist Heylen, journalist Van Straelen, journalist Gorlé.

Verder zou de medewerking gevraagd worden van: journalist Hans, dhr. Schoupe - Aalst, dhr. Finné - Brussel, dhr. Van den Berghe - Aalst, dhr. Nulier - Menen.

Ondertussen keek men uit naar een geschikte algemeen voorzitter. In eerste instantie dacht men aan prof. dr. Frans Daels; indien deze eerste weigerde zou men vragen te fun- geren als erevoorzitter.

Om de nodige financiële middelen bijeen te krijgen werd bepaald dat de lidgelden zouden bedragen:

- Ereleden, geldig voor 5 jaar: 250,- BEF (minimum)
- Beschermende leden, geldig voor 5 jaar: 100,- BEF (min.)
- Begunstigde leden, jaarlijks: 25,- BEF
- Gewone leden, jaarlijks: 15,- BEF
- Inwonende leden, jaarlijks: 5,- BEF

Een algemene vergadering werd belegd voor zondag 18 september 1927 en zou worden gehouden in de bovenzaal van lokaal "Corso" aan de Quellinstraat 9 te Antwerpen om 15 uur.

Men zou trachten om op deze vergadering de standregelen te laten goedkeuren en tot de officiële samenstelling van het bestuur over te gaan. Op 20 oktober 1927 was het dan

zover: de standregelen werden goedgekeurd en het bestuur werd als volgt samengesteld:

Emiel Ilegems, Jef Van Eyck, Victor Verheyen, Ernest Van der Borght, Leo Augusteyns, Jan Vanderhoydonck, Jan Laureys, Jozef De Combe, Victor Fite.

Het Dagelijks Bestuur zou worden waargenomen door:

Dr. Jan Laureys, algemeen voorzitter

Dhr. Emiel Ilegems, algemeen secretaris

Dhr. Leo Augusteyns, algemeen schatbewaarder.

Er werd eveneens besloten de naam te veranderen en er geen Rood Kruis meer van te maken.

Op 17 november 1927 verschenen de standregelen in het Belgisch Staatsblad onder het nummer 728. Het Vlaamsche Kruis, een vereniging zonder winstoogmerken, met zijn maatschappelijke zetel te Antwerpen, werd geboren!

De vereniging zou het Grieks zwarte kruis op geel veld als kenteken gebruiken.

Vanaf de stichting in 1927 tot aan het uitbreken van de tweede wereldoorlog

Tijdens de vooroorlogse periode zouden de overigens overwegend Franstalige "gestelde lichamen" van de Belgische staat de doelstellingen van Het Vlaamse Kruis met alle mogelijke middelen en minder fraaie tactieken probe- ren te isoleren en te schandvelkken. Toen de tweede wereldoorlog uitbrak, vluchtten deze Belgische bestuursle- den halsoverkop met de schatkist naar het buitenland.

De vrijwilligers van Het Vlaamse Kruis daarentegen bleven na hun terugkeer uit krijgsgevangenschap op post en zou- den zich de hele oorlogstijd door om het geestelijk en lichamelijk welzijn van hun volksgenoten blijven bekomme- ren.

De nieuwe vereniging, die buiten en boven alle partijpolitiek wilde staan, streefde naar het welzijn van het Vlaamse volk, en zou juist daarom "Vlaams" zijn in de opvattingen en de uitwerking van zijn programma. Het Vlaamse Kruis zou er naar streven om de centrale voor Volksgezondheid in het Vlaamse land te worden.

*Vliegende hulpdiensten (Antwerpen) tijdens de uit- vaart van Prof. A. Van Huffelen - dec. 1944.
(Foto: archief P. Van de Velde)*

Reeds op 18 september 1927 werd in de bovenzaal van de "Corso", Quellinstraat 9 te Antwerpen, een algemene toelichtingavond gehouden waarbij de algemeen secretaris de definitieve stichting en doelstellingen nader zou toelichten en een uiteenzetting geven over de toekomst van de vereniging.

Spijtig genoeg zouden bepaalde misverstanden, moedwillig verkeerde interpretaties de zaken al vlug verstoren.

Prof. dr. Frans Daels had intussen al laten weten dat hij zich ten zeerste vereerd voelde met de aanbieding van het erevoorzitterschap, maar dat hij zulks niet kon aanvaarden en dan wel om principiële redenen. Hij kon er namelijk niet met akkoord gaan dat bepaalde geneesheren hun medewerking verleenden aan Het Vlaamse Kruis én tegelijk wilden lid blijven van de "Federation Médicale Belge", in plaats van hun lidmaatschap op te zeggen en aan te sluiten bij het Vlaams Geneesherenverbond. Hij zou persoonlijk zich wel willen aansluiten bij de nieuwe vereniging, maar in dit geval als erelid. Kort nadien verscheen reeds een eerste tijdschrift, waarin nieuwsberichten en de noodzakelijkheid van Het Vlaamse Kruis werden uiteengezet.

Heel het gebeuren was op de zetel van het Rood Kruis niet zomaar voorbijgegaan. De bestuursleden werd gevraagd om de vereniging in de kiem te smoren. Pater Georges Ruten, senator en medebestuurder van het Rood Kruis liet onmiddellijk weten dat men dit "klein incident" niet moest gaan overdrijven, omdat dit project niet te realiseren was. Men diende het te beschouwen als louter bluf. Hij zou zijn politieke vrienden wel bewerken om het opzet in kwestie in de kiem te laten smoren. En mocht het dan nodig blijken dat er maatregelen werden getroffen, dan kon men nog altijd enkele gematigde Vlamingen opnemen in de schoot van het Rood Kruis, hen dan bewerken en ervoor zorgen dat die blufpoker niet zou doorgaan.

Aan deze uiterst kritische houding van het Belgische Rode Kruis tegen de oprichting van een "Vlaamse Rode Kruis" werd door de Vlaamse initiatiefnemers niet veel aandacht geschonken. Het enthousiasme en de houding van een groot deel van de Vlaamse persorganen omtrent de stichting van een eigen Vlaamse Vereniging, die zich om het welzijn van de Vlaamse bevolking zou bekommeren, was vrij groot.

Het parool luidde immers: "Laat de wolven maar huilen, de Vlaamse karavaan trekt kordaat verder".

Het voorlopig actiecomité was slechts tot één toegeving bereid. De benaming "Vlaamsch Rood Kruis" zou men vervangen door "Het Vlaamsche Kruis". De titel "Rood Kruis" was immers reeds beschermd door een "Belgische" wet. En ook op het internationale vlak vreesde men trouwens problemen te krijgen met de wettelijke deponering van deze naam.

HET VLAAMSE KRUIS ZOEKT MEER ARMSLAG...

In Vlaamse kringen was men trouwens overtuigd dat de titel "Het Vlaamse Kruis" meer mogelijkheden zou bieden om nieuwe terreinen te kunnen verkennen dan louter het lenigen van maatschappelijke en geneeskundige zorgen. Het was zonder meer duidelijk dat de stichters zich ook op het politieke vlak in de ontvoogdingsstrijd van de Vlaamse Beweging wensten te integreren.

Zo werd de definitieve stichtingsvergadering van Het Vlaamse Kruis gepland op 20 oktober 1927. Dr. J. Laureys werd de eerste algemene voorzitter; E. Ilegems werd algeme-

meen secretaris en L. Augusteyns werd algemene schatbewaarder. Het zwarte Griekse kruis op geel veld werd als logo aanvaard. Het Vlaamse Kruis was geen beroepsvereniging en er waren geen directe voordelen aan verbonden. We spraken toen al over een vereniging die het moest waarmaken met belangeloze vrijwilligers, waarvan verwacht werd dat zij hun vrije tijd en geldelijke steun ter beschikking stelden van hun medemens en zelf gevaar liepen dat ze de door hen gemaakte onkosten niet terugbetaald kregen. Men vroeg idealisten, vechters en belangeloze medewerkers!

Tijdens de stichtingsvergadering werd uiteraard op een ondubbelzinnige wijze het doel van de nieuwe vereniging blootgelegd. In die dagen was men immers de mening toegedaan dat er van het Belgisch Rode Kruis een voor Vlaanderen noodlottige invloed uitging. Voor de Franstalige bourgeoisie, het Hof, de hogere geestelijkheid was het welzijn van het Vlaamse volk in die periode nog louter een verwaarloosbare bijzaak. Het Rode Kruis was immers verworpen tot een zoveelste dagdage-

lijks werkinstrument om Vlaanderen te domineren en onder de duim te houden. Dit Rode Kruis stond in die dagen mijlenver verwijderd van het armoedig leven, dat de Vlaamse bevolking onderdanig en gelaten moest aanvaarden. De werkelijke bedoelingen van het Rode Kruis en

*Soepbedeling
(Foto: archief P. Van de Velde)*

de gestelde lichamen lagen immers op een totaal ander vlak. De botsing van ideeën tussen het Rode Kruis en de Vlaamse bevolking kon bijgevolg niet lang uitblijven. Deze enorme en vaak pijnlijke verschillen hadden zich reeds duidelijk en herhaaldelijk tijdens de Eerste Wereldoorlog gemanifesteerd. In 1916 kwam dr. Antoon Picard in botsing met dr. Van Langermeersch, die op dat ogenblik voorzitter was van de Antwerpse afdeling van het Rode Kruis en die dr. Picard zijn Vlaamsgezindheid verweet. Na de stichting in 1927 trad dr. Picard tot Het Vlaamse Kruis toe. De stichters van Het Vlaamse Kruis vormden als het ware de eerste voormannen van een omvangrijke, goedopgeleide generatie Vlamingen, die in die naoorlogse periode hun weg probeerden te zoeken in een snel veranderende maatschappij. Ze werden voortdurend geconfronteerd met de bestaande anti-Vlaamse structuren en instellingen, die volgestouwd zaten met een oudere generatie, die van oordeel was dat ze een bepaalde orde te verdedigen had. In die zin kan men de oprichting van een vereniging als Het Vlaamse Kruis beschouwen als een revolutie van een zich omhoogwerkende Vlaamse intellectuele klasse tegen de bestaande Franstalige bovenlaag. Het was haar bedoeling om op deze wijze de bestaande structuren open te breken of te ver-

vangen door eigen, Vlaamse structuren, waarin zij het voor het zeggen zouden hebben. Zo bekeken reikte de ambitie van de initiatiefnemers, bewust of onbewust, beslist verder dan de formulering in de statuten. In de naoorlogse profileringsdrang speelde het pacifisme een zeer belangrijke rol die tot uiting kwam in weliswaar nog kleine sociaal-revolutionaire Vlaamse groepjes in de Frontpartij en in het Verbond van de Vlaamse Oudstrijders (de Vossen).

Sommige leden van Het Vlaamse Kruis waren voor de opkomst van hun vereniging reeds werkzaam in allerlei sociale en medische organisaties zoals Caritas Catholica of andere katholieke en vrijzinnige bonden, wat om begrijpelijke redenen voor heel wat conflicten zorgde. In de archieven van Het Vlaamse Kruis kan vastgesteld worden dat op 19 augustus 1928 meegewerkt werd aan de viering van de 9de IJzerbedevaart.

Hoe meer Het Vlaamse Kruis zijn activiteiten uitbreidde, hoe meer tegenwind begon te waaien uit de gekende hoeken o.a. het Rode Kruis en zijn vele gekende aanverwante anti-Vlaamse en Belgische groepen zoals de Belgische Nationale Liga tegen Tuberculose, het Nationaal werk voor Kinderwelzijn, de Belgische Nationale Liga voor Geestelijke Gezondheidszorg, de Liga tegen Geslachtsziekten en de Liga tegen Kanker. Op 12 oktober 1927 zouden al deze Belgische verenigingen hun medewerking weigeren aan Het Vlaamse Kruis. Zelfs de Rode Kruisafdelingen in de buurlanden werden aangeschreven om hen op de oprichting van de concurrent te wijzen.

EINDELOZE PESTERIJEN

*Bedelingslokaal Oudaan, waterramp Antwerpen
(Foto: archief P. Van de Velde)*

We kunnen ons gerust voorstellen dat voorlopig alles geconcentreerd werd op het Algemeen Secretariaat en praktisch al het werk diende verricht te worden door één enkel persoon. De algemeen secretaris bekloeg zich dan ook bij het bestuur en drong meermaals aan om hem hierbij meer en meer te ontlasten. Men zou overgaan tot de oprichting van de afdeling Antwerpen en trachten een groot gedeelte van het werk door deze afdeling te laten overnemen.

Er werd overgegaan tot de samenstelling van een Kring van Eerste Helpers en Helpsters. Over heel het Vlaamse land werd de nodige propaganda gevoerd om overal afdelingen en helperskringen tot stand te zien komen. Al die inspanningen kwamen helemaal niet te vroeg, want toen in de nacht van 25 op 26 november 1928 de Scheldedijken het begaven en de Dendervallei en Grembergen onder water kwamen te staan, zou Het Vlaamse Kruis moeten bewijzen dat het de ramp aankon. Men zou weldra nog iets anders

ervaren...

Het Vlaamse Kruis was praktisch als eerste ter plaatse. Onze mensen begonnen dadelijk aan de uitoefening van hun taken. Toen enkele tijd later het Rood Kruis ter plaatse kwam, werd het leger en de Rijkswacht ingezet om de leden van Het Vlaamse Kruis de weg te versperren en de toegang tot het rampgebied te ontzeggen. Hen werd bevolen het terrein onmiddellijk te verlaten. De leden legden dan maar beslag op het lokaal van Het Vlaamse Kruis en begonnen kledij en voedsel aan de slachtoffers van de waterramp uit te delen. Maar ook dat was blijkbaar een doorn in het oog van de andersdenkenden, en er werd aan Het Vlaamse Kruis het recht ontzegt om met zijn werk verder te gaan. De burgemeester kwam persoonlijk ter plaatse en dreigde ermee het lokaal te laten verzegelen. Hij zou er tevens niet voor terugdeinzen om de nodige aanhoudingen te laten verrichten. En inderdaad, nadat de leiding van Het Vlaamse Kruis zich verzette tegen deze discriminatie, werd het lokaal gesloten en verzegeld!

Achteraf moesten we vaststellen dat de melk die voor de kinderen werd ter beschikking gesteld door het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn, door de leden van het Rood Kruis werd bedield alsof die melk van hen kwam. Een actie bracht in die tijd 100 000,- BEF op. Er verschenen heel wat lovende artikelen in de Vlaamse dagbladen, en tot spijt van wie het benijdt was Het Vlaamse Kruis voor de eerste maal in de publieke belangstelling gekomen.

We hadden een wijze les gekregen en wisten nu hoe de officiële instanties en het Rood Kruis onze werking beoordeelden.

EERSTE EHBO-BOEK

Amper 17 maanden na de oprichting kwam het eerste handboek over EHBO naar buiten. Het werd opgesteld door dr. Laureys, de clichés werden te koop gesteld aan 8,- BEF. Het boek werd nadien ook in de scholen gebruikt voor lessen EHBO.

Door de uitbreiding van het administratief werk verhuisde het Algemeen Secretariaat (AS) naar een gebouw waar ook het Vlaamse Geneesheren-verbond was ondergebracht. Een vrijgestelde hield de lokalen van het AS voor het publiek open.

Tijdens de algemene vergadering van 18 mei 1930 werd Victor Verheyen algemeen secretaris in plaats van de ontslagnemende Emiel Ilegems.

Op 18 mei kreeg de algemeen voorzitter, dr. Jan Laureys, de kans om via Radio Antwerpen de vereniging aan de bevolking voor te stellen. Op 26 augustus bracht prof. dr. Daels ter gelegenheid van de IJzerbedevaart een warme hulde aan de helpers van Het Vlaamse Kruis voor hun jaarlijkse hulp tijdens de IJzerbedevaart, en dit voor niet minder dan 150.000 aanwezigen.

"Het is niet met woorden maar veeleer met daden dat men moet bewijzen wat men waard is", dat werd de lijfspreuk van de vereniging.

In een verslag lezen we dat er eind 1930 nagenoeg 5000 leden werden opgetekend.

Onder de leiding van dr. Jan Goovaerts werd intussen een tweede afdeling in het Antwerpse gestart, namelijk afdeling Borgerhout. Zowel dr. Jan Goovaerts als zijn medewerkers

*Verzorging in EHBO-hulpkast
(Foto: archief P. Van de Velde)*

Oscar Verschroeven en dhr. Kennis zouden later nog een belangrijke rol spelen in het voortbestaan van de vereniging. Het is de ploeg van Borgerhout die bij een volgende overstroming in de Dendervallei onverstoord het werk zou beginnen. Ditmaal waren de rollen omgedraaid, en zouden noch het Rood Kruis, noch de Rijkswacht of het leger onze mensen tegenhouden bij de hulpverlening.
Eerste lustrumviering in talloze Vlaamse steden

In 1932 vierde de vereniging haar eerste lustrum en kan er worden gezegd dat de werking zal gegrift blijven staan in de geschiedenis van Vlaanderen. Op verschillende plaatsen waren intussen kernen, takken en afdelingen werkzaam: te Antwerpen, Borgerhout, Merksem, Lier, Aalst, Sint-Niklaas, Berchem, Oostende, Leuven, Gent, Deinze, Ieper, Geraardsbergen, Torhout, Rumbekke, Poperinge, Oost-Duinkerke, Vilvoorde, Lebbeke, Zele, Puurs, Boom, Mechelen, Zottegem, Diest, Aarschot en Groot-Brussel. In januari 1931 nam dr. Jan Laureys ontslag als algemeen voorzitter, wat ten zeerste betreurd werd. Prof. dr. Arthur Van Huffelen werd aangesteld op de algemene vergadering als nieuwe algemeen voorzitter. Hij zou dit blijven tot eind 1944, wanneer hij kwam te overlijden.

In 1934 had een eerste grote tentoonstelling van Het Vlaamse Kruis, ter gelegenheid van de eerste 14-daagse, plaats. Voor het organiseren van deze mooie tentoonstelling, ontving afdeling Borgerhout van het hoofdbestuur een bronzen gedenkpenning.

In elke afdeling werd een plaatselijk verantwoordelijke aangesteld, die op zijn beurt instond voor het samenstellen van een plaatselijk bestuur. Intussen waren er over het gehele Vlaamse land afdelingen bijgekomen.

In 1935 beleefden we de tweede uitgave van ons handboek voor EHBO, dat kon aangekocht worden aan 10,- BEF per stuk (niet-leden betaalden 12,- BEF)

Ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de vereniging werd er in Lier een congres gehouden en werden de deelnemers door het Stadsbestuur ontvangen. Intussen kwam er in 1938 een brief vanwege minister Wauters inzake de gelijkstelling van de EHBO-diploma's van Het Vlaamse Kruis en het Rood Kruis.

Vanaf de vooravond van de tweede wereldoorlog tot 1945

Tijdens de vijf jaren, die de tweede wereldoorlog voorafgingen, leek de duidelijke groei en het succes van Het Vlaamse Kruis in de vele Vlaamse steden en gemeenten steeds vaker een ondraaglijke luis te worden in de luxebontjas van het Belgische Rode Kruis. Een voorstel om het blad van het Rode Kruis in Vlaanderen een wat meer Vlaams karakter en uitzicht te geven, werd door de gekende en traditionele Belgicistische middens weggehoond. Wat evenwel de publieke mededelingen betrof, beloofde het Rode Kruis voortaan de taalwetgeving te respecteren. Maar zoals te verwachten bleef die Belgische belofte andermaal een lachertje.

In de grote Vlaamse steden en in de grensstreken nabij de taalgrens bleven de Franstalige cursussen van het Rode Kruis nog steeds behouden. Overal in Vlaanderen werd die Rode Kruiswerking door de officiële Belgische autoriteiten met man, macht en veel geld gepropageerd. Het Rode Kruis met zijn unitaire structuur bleef Franstalig denken en handelen en slaagde er maar niet in te beseffen dat deze houding in Vlaanderen met de dag meer ergernis opwekte.

Een hoge ambtenaar van het Ministerie van Volksgezondheid maakte op 7 maart 1937 op het Congres van Het Vlaamse Kruis te Lier bekend dat het Rode Kruis de minister had gevraagd om voortaan alle hulp en begrip voor de werking van Het Vlaamse Kruis stop te zetten. Het Rode Kruis wenste immers zijn monopolie in België te behouden; men was in die kringen immers de mening toegedaan dat Het Vlaamse Kruis was uitgegroeid tot een anti-nationale en gevaarlijke Vlaamse strijdvereniging.

Korte tijd na afloop van het Congres te Lier, riep de Minister van Volksgezondheid de beide kruisverenigingen op tot een bepaalde vorm van samenwerking. Het Vlaamse Kruis verklaarde zich akkoord maar dan wel op basis van gelijkheid met Het Rode Kruis. Een paar weken later werd aldus een delegatie op het Ministerie van Volksgezondheid ontvangen door secretaris-generaal dr. René Sand. Het werd voor de Vlamingen andermaal een grote teleurstelling. In de toekomst zou zijn ministerie alleen nog maar Het Rode Kruis blijven subsidiëren. Het antwoord lag voor de hand. Dr. René Sand had ooit een belangrijke functie in Het Rode Kruis bekleed. Zijn invloed op het Ministerie en in de traditionele Vlaamshatende Belgische kringen had weer eens zijn slag thuisgehaald. Alle pogingen van Het Rode Kruis om alle eventuele steun van de overheid aan Het Vlaamse Kruis teniet te doen, bleven intussen onverminderd voortduren.

EINDELOZE BESPREKINGEN

Een nota van professor F. Daels, drie dagen na de capitulatie op 31 mei 1940, naar Rode Kruisvoorzitter P. Nolf stelde voor om beide kruisverenigingen rond de onderhandelingstafel te brengen. P. Nolf stelde de Vlaams-Nationalistische senator Edmond Van Dieren meteen voor een gesprek aan te gaan met de professoren F. Daels en W. Libbrecht. Professor F. Daels was erg verwonderd over deze uitnodiging want hij bekleedde geen enkel mandaat in

Het Vlaamse Kruis. Rode Kruisvoorzitter P. Nolf verzocht F. Daels een nota op te stellen waarin hij zijn visie kenbaar maakte over de toekomst van beide verenigingen. Hierin opperde F. Daels de mogelijkheid om beide verenigingen tot één organisatie te versmelten. Dit hield meteen in dat de Franstalige cursussen, de examens en de opleiding in Vlaanderen zouden afgeschaft worden. Examens voor ambulancier(ster) zouden voor een gemengde jury van beide verenigingen moeten afgelegd worden. Daarenboven zou men een afzonderlijk Vlaams en Franstalig bestuur moeten oprichten om de belangen en de werking van de beide volksgemeenschappen te behartigen. Een overkoepelend comité zou over de algemene zaken beslissen. Het Rode Kruis trof alvast een reeks maatregelen. Op 12 juli 1940 besloot het bestuur van Het Rode Kruis dat de taalwetten in alle plaatselijke afdelingen voortaan nauwkeurig zouden nagevolgd worden. Alleen de diensten van het hoofdbestuur zouden nog tweetalig blijven. Op 3 augustus 1940 gaf Het Rode Kruis in feite toe dat de fusie met Het Vlaamse Kruis een vaststaand feit zou worden. Doch korte tijd later zou toch weer blijken dat de ware bedoelingen van de onderhandelaars nogal wat verschilden. Verschillende afdelingen van Het Vlaamse Kruis waren niet zo ingenomen met de voorstellen van professor F. Daels. F. Daels was immers gesprekken met Het Rode Kruis begonnen zonder vooraf contact te hebben genomen met het bestuur van Het Vlaamse Kruis. Hij sprak daarbij in naam van Het Vlaamse Kruis zonder dat hij zelfs lid was en onvoldoende op de hoogte was van de principekwessies van deze Vlaamse vereniging. Professor F. Daels stelde een "versmelting" voor terwijl Het Vlaamse Kruis eerder voorstander was van een "samenwerking". Het Vlaamse Kruis zou in Vlaanderen aan Het Rode Kruis de nodige kaders leveren. En ook zouden in Vlaamse steden en gemeenten alleen afdelingen van Het Vlaamse Kruis actief kunnen zijn. De Brusselse afdeling van Het Vlaamse Kruis richtte op 17 juli 1940 een vlijmscherpe brief aan P. Nolf, Rode Kruisvoorzitter, waarin de afdeling betreurde dat Het Rode Kruis nog geen enkele reactie had laten horen. De Vlaamse Brusselaars reageerden ook heftig op een artikel dat op 11 juli 1940 in *Le Soir* was verschenen. Hierin werd de werking en het nut van Het Rode Kruis dik in de verf gezet. De afdeling Brussel van Het Vlaamse Kruis vroeg zich hierbij af wat Het Rode Kruis dan wel gepresteerd had om de noden van het Vlaamse volk in de Brusselse agglomeratie tegemoet te komen.

De Vlaamse tekst bevatte twaalf punten en sprak boekdelen over het Vlaams ongenoegen. De schrijftaal en de spelling dateren uiteraard uit 1940.

"Het Rode Kruis is een dier organismen die schijnbaar werken met het oog op het welzijn van het volk. Het heeft echter heel wat op zijn geweten, ten opzichte van ons Vlaamsche Volk, ook wat meer bijzonder tijdens de laatste gebeurtenissen. Maar, het werkt op die wijze, omdat het leven moet van officiële toelagen, het geld van eenieder, van private giften en geldinzamelingen welke van het volk moeten komen, en dan, eilaas, tegen het welbegrepen belang van ons Vlaamsche Volk gebruikt worden. Ziedaar den dieperen grond van de tegenstelling: Vlaamsche Kruis-Rode Kruis. Deze laatste is een instelling die onder den dekmantel van humanitarisme, de baantjes verzekert aan gedenationaliseerde heerschappen van beider kunne (sic), aan volksvreemden, vervreemden, partijmensen, Belgische-Wetten verkrachters, en zich laat omringen door

persoonlijkheden die door het aankleven en aansluiten bij

geheime kasten, de eigenlijke doelstellingen van het verheven werk te niet doen en dan ook misbruik maken van hun rol."

Dit kleine stukje uit de aanklacht heeft het hier vooral over de verfransende, "onvolksche" en weinig sociale houding die Het Rode Kruis in de voorbije decennia (nvr. voorafgaand aan 1940), maar ook zeer recent nog, tentoon spreidde.

Het lag bijgevolg voor de hand dat de nota van F. Daels in de diverse afdelingen van Het Vlaamse Kruis op een felle tegenwind stootte. Algemeen was men van oordeel dat het voorstel van F. Daels te minimalistisch was.

De afdeling Sint-Niklaas verwoordde het duidelijk: "De hele werking van Het Rode Kruis in Vlaanderen diende door Het Vlaamse Kruis te worden overgenomen. In Brussel zou hoogstens nog een strikt tweetalig Centraal Comité mogen bestaan. De leden uit Sint-Niklaas waren ook van oordeel dat na de oorlog de statuten van het Internationale Rode Kruis maar eens herschreven moesten worden, om de "sociale werking" duidelijk van de "oorlogswerking" te onderscheiden.

Op 27 juli 1940 zou P. Nolf (Rode Kruisvoorzitter) de "nota Daels" aan A. Van Huffelen (Vlaamse Kruisvoorzitter) toesturen. Deze laatste repliceerde dadelijk dat de nota F. Daels een persoonlijk werkstuk was dat Het Vlaamse Kruis in genedele kon binden.

De beslissing van Het Rode Kruis om eindelijk de taalwetten te eerbiedigen en een vernederlandsing door te voeren werd door Het Vlaamse Kruis evenwel warm toegejuicht... Professor F. Daels maakte P. Nolf ook duidelijk dat de warboel en initiatieven o.a. in Gent in verband met de vluchtelingenstroom uit de eerste oorlogsdagen en later bij de terugkeer uit Frankrijk, dringend een oplossing moesten krijgen. F. Daels beklemtoonde dat Het Vlaamse Kruis in Vlaanderen algemeen moest erkend worden en hierbij een leidende rol zou moeten spelen. Slechts onder die voorwaarden zou Het Vlaamse Kruis nog voor verdere gesprekken met Het Rode Kruis aan de onderhandelingstafel mogen aanzitten...

*Wie nog over voldoende manschappen kan beschikken hervatte de activiteiten.
(Foto: archief P. Van de Velde)*

HET VLAAMSE KRUIS WERKT ONVERDROTEN DOOR

Kort na de bezetting van het land in 1940 en de vlucht van talloze "Belgische officiële vooraanstaanden", samen met de schatkist naar Frankrijk en Engeland, maakte Het Vlaamse

Kruis bekend dat de vereniging haar werking in Vlaanderen zou hervatten en uitbreiden. Verschillende afdelingen leden er onder dat een grote schare van hun Eerste Helpers voor legerdienst werden opgeroepen en later in krijgsgevangenschap werden afgevoerd. Wie nog over voldoende manschappen kon beschikken, hervatte de activiteiten. Sommigen waren ook in andere hulpverenigingen terechtgekomen.

Beide voorzitters, P. Nolf en A. Van Huffelen, kwamen aldus later bij de officiële Winterhulp terecht. Belangrijk om weten is ook dat Het Vlaamse Kruis al vroeg werd betrokken bij de organisatie van een eigen "Winterhulp". Reeds op 30 augustus 1940 berichtte het Algemeen Secretariaat van Het Vlaamse Kruis aan de pers dat het was overgegaan tot de oprichting van het werk "Winterhulp". Het persbericht luidde: "Hiermede beoogt "Winterhulp" in de komende wintermaanden, in het Vlaamsche land, aan de minderbevoegde volksgenoten steun te verlenen, onder den vorm van voedingswaren, brandstof, kleedingstukken, huishoudartikelen en allerlei andere zaken, waardoor de nooden van de wintermaanden lichter zullen gedragen worden".

Pas op 29 oktober 1940 werd onder druk van het Duits militair bestuur tot de officiële organisatie "Winterhulp" overgegaan en zouden aldus Het Vlaamse Kruis en Het Rode Kruis enigszins gaan samenwerken.

Maar binnenskamers was men minder gelukkig. Bij gebrek aan voldoende leden die namens Het Vlaamse Kruis in talloze Winterhulpcomités zouden kunnen zetelen, ontsnapten nog te veel activiteiten aan de controle van het hoofdbestuur. Maar een jaar later, op 18 november 1941, werd door het dagelijks bestuur van Het Vlaamse Kruis een grootscheepse propagandacampagne gelanceerd om meer gekwalificeerde leden te werven.

WEL OF NIET IN DE COLLABORATIE?

Van bij de oprichting van Het Vlaamse Kruis in 1927, speelde de vereniging een rol in de Vlaamse Beweging. Maar terzelfdertijd trachtten de voorzitters zo weinig mogelijk betrokken te raken bij de wereld van de overigens overwegend Franstalige politici, die met hun hautaine houding en wantrouwige blik op het ontwakende Vlaanderen neerkeken. Uiteraard kon niet belet worden dat heel wat bestuursleden van Het Vlaamse Kruis ook in de politieke wereld actief waren.

Tijdens die Duitse bezetting zouden enkele Vlaams-Nationale organisaties o.a. het VNV en De Vlag, pogingen ondernemen om een aantal Vlaams-gezinde verenigingen uit de welzijnssector te verenigen in de grote organisatie "Volkswelzijn". Dit waren o.a. de Vrouwelijke Sociale Dienst, het Vlaams Verpleegstersverbond, Het Vlaams Vroedvrouwenverbond, Vlaamse Kinderzegen en uiteraard ook Het Vlaamse Kruis. Maar enkele dagen na de oprichting stapte Het Vlaamse Kruis al uit de organisatie. Het Vlaamse Kruis wou immers de sociale hulpverlening in Vlaanderen volledig in eigen handen houden. Met De Vlag en andere collaborerende verenigingen, heeft het bestuur van Het Vlaamse Kruis tijdens de oorlogsjaren nooit nauwe banden gehad. Het verleende nauwelijks medewerking aan de Duitse bezetter of aan de Duitse oorlogsvoering, met uitzondering tijdens de luchtbombardementen en natuurrampen, waar de beschikbare leden dadelijk in de bres sprongen om hun getroffen volksgenoten onderdak te verlenen

*Afdruk van een "diploma van erkentelijkheid", overhandigd voor bewezen dienst aan het N.S.V.G.
(Foto: archief P. Van de Velde)*

en de eerste hulp te bieden.

Ook tijdens de vier oorlogsjaren bleef het tijdschrift verschijnen, het duidelijkste bewijs dat Het Vlaamse Kruis een vereniging was, die een vrij groot publiek aansprak. Op 17 juni 1944 telde de vereniging 7 072 leden en bleef het maandblad verschijnen op gemiddeld 7000 exemplaren.

Men kan dus stellen dat Het Vlaamse Kruis, net als vóór de oorlog hulpdiensten aan de Vlaamse bevolking bleef verzorgen, ongeacht of een deel van hen met de Duitsers collaboreerde of in het verzet actief was. Waar hulp nodig was, waren de hulpdiensten van Het Vlaamse Kruis meestal aanwezig. De onafhankelijkheid en het apolitiek karakter werden tijdens de oorlogsjaren heel erg op prijs gesteld. Op verschillende plaatsen waar de officiële Belgische instanties naar minder gevaarlijke oorden waren gevluht en waarbij de noodlijdende bevolking in de steek werd gelaten, bleven de Vlaamse Kruishelpers aldus op post. Vaak werden die medewerkers achteraf bedankt voor de bewezen diensten en soms ook duidelijk gemaakt dat hun hulp niet meer nodig was.

Het Vlaamse en Het Rode Kruis vonden het allebei beter en meer diplomatisch hun geschillen tijdens die oorlogsjaren op te bergen om ze na de vijandelijkheden te onderzoeken of ze al of niet tot een zekere samenwerking konden leiden.

REPRESSIEAPPARAAT IN WERKING

In het najaar van 1945 hield Het Vlaamse Kruis een groot liefdadigheidsfeest voor de oorlogsveteranen van Antwerpen en de randgemeenten. Dit feest had de steun van vaderlandslievende verenigingen en stond onder het voorzitterschap van burgemeester van Antwerpen, Camille Huysmans. Belangrijke prominenten als Baron Isidoor Opsomer, bestuurder van de Academie voor Schone Kunsten, traden toe tot het erecomité. Het leek even of Het Vlaamse Kruis ongeschonden de oorlogs- en repressiejaren was doorgelopen...

Maar op 19 augustus 1945 trad het repressieapparaat van de "goede Belgen" in werking. Naar aanleiding van een voetbalmatch te Sint-Niklaas stuurde de secretaris van Het Rode Kruis, afdeling Sint-Niklaas, op 22 augustus volgende brief naar de Centrale Dienst van Het Rode Kruis: "Bij deze komen wij U in kennis stellen, aangaande het wederom in werking treden van Het Vlaamsche Kruis in onze stad, wat gebeurde tijdens een voetbalmatch op zondag 19 augustus

jl.. Daar volgens onze meening dit wederoptreden onwettig en uitdagend is, om reden hunner gedragslijn tijdens de bezetting, verzoeken wij U beleefd, ons te willen meedeelen of er hieromtrent niet handelend kan opgetreden worden. In tegenover gesteld geval, voorzien wij dat dit organisme zoals in het verleden, ons terug overal in den weg zal staan, en tevens zal trachten onze bestaande diensten van hulpbetoon af te nemen."

Het antwoord bleef niet uit. De heer M. Lambin deelde aan de secretaris "met spijt" mee dat Het Rode Kruis "volkomen machteloos" stond. Hierin kon men lezen: "Wij hebben weliswaar herhaaldelijk het Ministerie van Volksgezondheid gewezen op dezen toestand, maar geen enkele wettekst kan door dit ministerie worden ingeroepen om dat organisme te ontbinden."

Het was meteen duidelijk dat Het Rode Kruis andermaal weer paraat stond om alle activiteiten van Het Vlaamse Kruis te dwarsbomen en te verbieden. Het "Belgische Franstalige heir" stond weer pal om zijn houding van vóór de oorlog te hernemen. In zo'n verpeste atmosfeer was het bijgevolg onmogelijk om een eventuele samenwerking tussen Het Vlaamse Kruis en Het Rode Kruis te overwegen, laat staan tot stand te brengen.

Gekneld tussen een waanzinnige repressie en een moeizame heropleving (1945-1960)

Alhoewel Het Vlaamse Kruis na de bevrijdingsdagen van september 1944 door het Belgisch gerecht van geen enkele vorm van collaboratie kon beticht worden bleek al heel gauw dat de haat en nijd en het jaloers concurrentiegevoel van voor de oorlogsperiode door sommige leden van het Rode Kruis opnieuw naar een hoogtepunt steeg. Zonder enige gerechtelijke uitspraak, stelde het rode Kruis meteen alles weer in het werk om op zoweel plaatselijk als op landelijk niveau de hernieuwde werking van Het Vlaamse Kruis te dwarsbomen met als uiteindelijk doel de definitieve uitschakeling.

Tenzij men hulp en bijstand aan burgerlijke slachtoffers tijdens bombardementen en inslagen van V-bommen als collaboratie beschouwde, kon zelfs een krijgsauditeur te Antwerpen, die het VOS-dossier behandelde, geen voldoende beschuldigingen vinden om Het Vlaamse Kruis te straffen of het bestaansrecht te ontnemen. Maar hoe dieper de koof van misprijzen, die door het Rode Kruis t.o.v. Het Vlaamse Kruis uitgediept werd, hoe krachtadiger Het Vlaamse Kruis van zich begon af te bijten.

Toen Het Vlaamse Kruis-dossier aan een andere krijgsauditeur werd overgedragen, bleken de beschuldigingen t.o.v. Het Vlaamse Kruis door de Belgische aanklager uitsluitend te zijn genoteerd op papier met het briefhoofd van "Croix Rouge de Belgique". Beide auditeurs, die men in die dagen moeilijk van Vlaamse vooringenomenheid kon betichten, kwamen andermaal tot het besluit dat geen enkele beschuldiging geuit door het Rode Kruis zwaar genoeg woog om Het Vlaamse Kruis nog langer te verontrusten.

Nochtans kon slechts op het nippertje vermeden worden dat het Algemeen Secretariaat geplunderd werd en dat de ganse inboedel en de archieven, zoals in die periode nogal gebruikelijk was geworden, via de vensterramen op de

straatstenen terechtkwamen en in brand werden gestoken. Redenen hiervoor meende de opgehitste massa te moeten zoeken bij sommige leden van Het Vlaamse Kruis, die in de schoot van andere verenigingen ofwel hadden gecollaboreerd en tijdens de oorlogsjaren dagelijks een Vlaamse krant hadden gelezen zoals bv. Volk en Staat of De Standaard. Het lezen van een oorlogskrant was al voldoende om van Duitsgezindheid te worden beschuldigd (bron F. Seberechts in "Ieder zijn zwarte, verzet, collaboratie en repressie, Gent-Leuven 1994).

Natuurlijk wil Het Vlaamse Kruis niet ontkennen dat heel wat leden dan ook daadwerkelijk in andere collaborerende verenigingen actief waren geweest of een bepaalde taak in het openbare leven hadden vervuld. Het is voldoende bekend dat dergelijke personen bij de bevrijding in 1944 het mikpunt werden van het officieel Belgisch repressieapparaat. Zo deelde Het Vlaamse Kruis onrechtstreeks in de klappen. Zelfs tot op de huidige dag blijken sommige Belgische instanties het erg moeilijk te hebben om een antwoord te geven op de vraag waarom een aantal "naieve" Vlamingen de Duitse zijde had verkozen. Na meer dan honderd jaar Belgisch-Franstalige overheersing was dit nochtans geen zwaar denkwerk...

HET CORRECT BELGISCH DENKEN SCHREEF VOOR: "VERSCIJNINGSVORBOD"

De verschijning van het maandblad van Het Vlaamse Kruis tijdens 1944 en 1945 werd ervaren als een rode lap op de bloeddoorlopen ogen van de toenmalige Belgische "beSTIERders". Wie in die periode een krant of een tijdschrift wou opstarten moest volgens de democratische (?) geplogenheden eerst een toelating van de overheid zien los te peuten. En zoals te verwachten moesten zelfs de Belgische militaire sabelslepers hierbij ook hun zegje hebben, zowel de woordvoerder uit Antwerpen als uit Brussel. Het protocol en het correct Belgisch denken vereisten uiteraard dat zo'n aanvraag in de Franse taal werd ingediend, wat nogal moeilijk van Het Vlaamse Kruis kon verwacht worden. Onze ambtenarij werkte in die dagen nog wat trager dan vandaag. En met al die vertalingen kon er dus best wat tijd verloren gaan. Maar niet alleen militairen wilden zich met het dagelijkse leven bemoeien. De toestemming tot het opnieuw verschijnen van het maandblad van Het Vlaamse Kruis moest eerst ook nog een lange pelgrimstocht afleggen en de zegen krijgen van de voorzitters van Kamer en Senaat, de premier en al zijn toenmalige ministers, alle politieke mandatarissen en hun kabinetchefs. Zowel Kamervoorzitter F. Van Cauwelaert als de kabinetchef van Minister Henri Pauwels, die voor de oorlogslachtoffers moest instaan, stuurden de motie naar Minister Edward Ronse, die zich over de Nationale Belgische informatie ontfermde. Maar een medewerker van dit ministerie was zo vriendelijk om Het Vlaamse Kruis mede te delen dat Premier Achille Van Acker zich het recht had voorbehouden om zich met zijn volle gewicht, inclusief zijn sappig West-Vlaams dialect, over de verschijningstoelating van Het Vlaamse Kruis-tijdschrift te buigen en tevens een onderzoek zou instellen naar het correct denken van de Vlaamse Kruis-pennenridders. Uiteindelijk werd een bestuurslid van Het Vlaamse Kruis door een kabinetsmedewerker van de premier ontvangen. De brave man vertaalde het Brugs dialect van zijn "baas". Er kon geen toestemming gegeven worden omdat het tijdschrift tijdens de oorlogsjaren was blij-

ven verschijnen.

Maar je moet natuurlijk geen Tijn Uilenspiegel zijn om te weten wat je met zo'n ondemocratisch ministerieel antwoord moest doen. Onze "Vlaamse Kruisvaarders", die hun boodschap uiteraard zo vlug mogelijk weer wensten uit te dragen, legden de beslissing naast zich neer. En begin 1946 rolde het eerste naoorlogse nummer van hun tijdschrift weer in de brievenbus van de leden. Probleemloos en blijkbaar zonder kwalijke gevolgen. Want met al die Nederlandstalige "correct" of "niet-correct-denkende" teksten - hadden onze ambtenaren het in de hoofdstad blijkbaar al druk genoeg.

GEVOLGEN VAN DE BELGISCHE REPRESSIE

Naast de vele problemen waar Het Vlaamse Kruis op nationaal niveau moest tegen opboksen, bleek de interne toestand bij de afdelingen in Vlaanderen verre van rooskleurig. Uit de jaarverslagen van 1945 en 1946 kan men afleiden dat de algemene toestand vaak dramatisch was. In sommige Vlaamse steden was de werking zelfs volledig stilgevallen. De promotoren van het correct Belgisch denken beleefden een gouden tijd. De zorg en het welzijn van het Vlaamse volk was immers een zaak geworden van hun weldenkende en uiteraard overwegend Franstalige bourgeoisie. Vlaamse huismoeders, die met hun pasgeboren baby bij het "kinderheil" terecht kwamen werden er door Franstaterende "dames de charité" ontvangen, die hun afgrijsen voor dat "achterlijk Vlaams" dialect maar moeilijk konden verbergen. De Vlaamse ontvoogdingsstrijd zat in die periode in een heel diep dal...

Tallose afdelingen hadden het erg moeilijk. De werking werd stopgezet in Kapellen, Hemiksem en Neder-over-Heembeek. Ook in Niel lag alles stil wegens een sabotage van het gemeentebestuur. In Mechelen was het niet veel

Spotprent op Kardinaal Mercier, met het onderschrift "Moi je suis d'un race destinée à dominer et vous êtes d'une race destinée à servir". Woorden van Zijne Excellentie Kardinaal Mercier aan een zijner Vlaamse priesters. Nooit was de verdrukking der Vlaamsgezinde priester zo geweldig als onder de dwingelandij van deze Waalse politiker. (Doc. en foto: AMVC)

beter. En ook in Merksem had men alle activiteiten opgedoekt. Wegens de inslag van twee V-bommen was al het materiaal van de afdeling vernield. In Wilrijk begon men heel behoedzaam aan een nieuwe vorm van werking. Mortsel telde nog twee bestuursleden, die zonder kleerscheuren door de repressieperiode heen waren geraakt. Hoboken kende meer geluk. Het bestuur was intact gebleven en had meteen de normale werking hernomen. En ook in Groot-Antwerpen kwam het afdelingsbestuur vanaf 1945 weer maandelijks bijeen. De afgevaardigde van Lier, J. Van de Velde, schetste hoe zijn afdeling het laatste loodje erbij neerlegde. "Reeds tijdens de Duitse bezetting is onze afdeling werkloos gebleven. Een groot aantal van onze leden durfde niet meer op te treden omdat er "ongewensten" deel uitmaakten van onze afdeling. Indien de lessen voor eerste hulp hadden kunnen voortgezet worden, had dit misschien nog iets kunnen veranderen, maar ongelukkig durfde geen enkele dokter het wagen de lessen ter hervatten. Er kwam geen nieuw bloed bij; onze afdeling moest verkwijnen..." Deze algemene verzwakking en het teruglopen van het aantal vrijwilligers bracht uiteraard een noodlottige daling van de financiën met zich mee. Alle steun van de provinciale en gemeentelijke overheden bleef eveneens achterwege. Zodat de vaste bedienden moesten ontslagen worden en het secretariaatswerk voortaan door vrijwilligers werd gedaan.

Tijdens de eerste naoorlogse jaren stond in Het Vlaamse Kruis om begrijpelijke reden alles in het teken van "overleven". Maar hoe dieper de dagelijkse vernederingen en achteruitstellingen hun sporen in het hart van Vlaanderen boorden, hoe sterker en vastberadener de wil van het nieuwe Vlaanderen zich begon te weren om zich uit het diepe dal van zoveel Belgische onbegrip en haat te bevrijden.

JAREN VAN WEDEROPBOUW

Algemeen voorzitter H. Van Huffelen overleed in Antwerpen op 8 december 1944. Na een kort intermezzo door L. De Preter, nam dr. Werner Van Huffelen, zoon van de vorige - overleden - voorzitter, het heft in handen en zou de voorzittershamer hanteren tot 1970.

Algemeen secretaris V. Verheyen werd in de septemberdagen van 1944 gearresteerd. Maar op 8 mei 1945 nam Piet Van de Velde zijn taak over. Deze moedige man nam in deze donkere periode de zware taak op zich om Het Vlaamse Kruis een nieuw Vlaams gezicht te geven en zich met de "overlevenden" aan te sluiten in de lange rij van Vlaamse cultuurverenigingen en Vlaamse Actiecomités, die in de loop der jaren

grondig het uitzicht van Vlaanderen zouden helpen bepalen. Piet Van de Velde bleef zijn taak uitvoeren tot 18 maart 1967. Maar zelfs tot vandaag is deze 83-jarige kranige Vlaming met hart en ziel in Het Vlaamse Kruis actief gebleven. Hij heeft trouwens de aanzet gegeven tot de publicatie van deze "Historiek van Het Vlaamse Kruis" omdat hij overtuigd was dat de nieuwe generatie jonge Vlamingen nooit zou mogen vergeten hoe hun volk in de voorbije decennia behandeld werd. Het is trouwens met veel genoegen dat ik met mijn eigen "niet-correct Belgisch denken" deze historiek over de volgende uitgaven zal verder zetten.

IS HET VLAAMSE KRUIS NOG WEL NODIG?

In de uiterst moeilijke jaren na de tweede wereldoorlog was het begrijpelijk dat een aantal medewerkers zich de vraag stelden of Het Vlaamse Kruis nog wel zin had. Sommige afdelingen o.a. Sint-Niklaas, waren van oordeel dat de redenen voor de stichting van Het Vlaamse Kruis eigenlijk voorbijgestreefd waren. Volgens de afdeling van Sint-Niklaas was er sinds de stichtingsdatum in 1927 heel veel veranderd in de mentaliteit van de concurrerende Rode Kruis vereniging. Sommige "minimalisten" vonden de zogeheten "tweetaligheid" van het Rode Kruis al ruim voldoende. Gelukkig maar had de overgrote meerderheid van de Vlaamse Kruis afdelingen het vlugger door dat "tweetaligheid in België" een zoethoudertje was dat alleen maar voor het "achterlijke Vlaanderen" bestemd was. Wallonië wilde immers met die opgelegde tweetaligheid niets te maken hebben. De top in de staatsadministratie en het landsbestuur, in het leger, in de gerechtelijke kringen, in de franskiljonse zakenwereld en praktisch in alle geledingen van deze Belgische maatschappij, was immers in handen van Franstaligen. Stel u voor: de Nationale Minister van Onderwijs kende zelfs geen gebenedijd woord Nederlands. Ook de hogere clerus was in hetzelfde bedje ziek. Volgens Kardinaal Mercier was het Nederlands geen taal om aan een universiteit te gebruiken. Dit was "het België" van de jaren vijftig. De afdelingsvoorzitter van Sint-Niklaas, de heer J. De Belie, was ook van oordeel dat "de jonge generatie niet meer te vinden was voor een werk dat een inspanning vroeg en geen geldelijke voordelen afwierp."

De opdoeking van Het Vlaamse Kruis werd gelukkig door een overgrote meerderheid van de hand gewezen. Dit had trouwens neergekomen op een zekere vorm van capitulatie, het bekennen van ongelijk en onmacht. Van een eventuele samenwerking tussen de twee kruisverenigingen kon er ook na de veelvuldige mislukte contacten, doorgewoone geen sprake meer zijn.

In het begin van de jaren vijftig werd een nieuwe weg gebaad naar een totaal ander tijdperk, waaraan dit land zich zou moeten aanpassen. De Vlaamse Beweging klom langzamerhand uit de luwte, die was ontstaan in de rangen van de vooroorlogse Vlaamse strijdmiddelen naar aanleiding van de waanzinnige repressieperiode. Hoe meer Belgische tegenwind door de Wetstraat waaide, hoe kordater de talloze Vlaamse cultuurverenigingen zich begonnen op te stellen onder eenzelfde moto "noodkreet en ernstige waarschuwing tegen nieuwe vervalste talentellingen en valse beloftes over taalwetten, die in Vlaanderen toch altijd weer dode letter bleven".

Wie zou vandaag ooit kunnen geloven dat een zekere heer, Wilfried Martens, in die glorierijke dagen van de opening van de Wereldtentoonstelling in 1958 te Brussel het Franse paviljoen binnenvandelde en de eentalige Franse teksten met pekeieren begon te "versieren". Vlaamse Volksbewegingen schoten uit de grond in ontelbare Vlaamse dorpen en steden, Leuven-Vlaams werd georganiseerd, de Vlaamse Concentratie groeide geruisloos uit in de Volksunie, die met Frans Van der Elst het levenslicht zag. En tijdens de twee Marsen op Brussel durfden zelfs 200 000 Vlamingen mee opstappen. Het lag voor de hand dat Het Vlaamse Kruis in die strijdbetogingen niet aan de zijlijn kon blijven staan.

Andermaal liet het Rode Kruis in die periode aan Het Vlaamse Kruis weten dat de noodzaak van gezamenlijke

gesprekken geen enkele zin meer had. Het was hoopgevend dat zelfs in die rabiate anti-Vlaamse kringen ook een voorzichtige vorm van algemene vervlaamsing niet meer te stuiten was. De taaltoestanden in het Rode Kruis waren erbarmelijk. Vooral in de hogere bestuursorganen van deze vereniging was het taalevenwicht afschuwelijk. Op 19 september 1958 schreef Het Handelsblad (niet toevallig een krant van de Standaardgroep) over de taaltoestanden van de Rode Kruisafdelingen in Vlaanderen. Van de vier ondervoorzitters was er slechts één Nederlandstalig. In het directiecomité zetelden twee Nederlandstaligen tegen tien Franstaligen. Van de negen provincievoorzitters waren alleen die van West- en Oost-Vlaanderen Nederlandstalig. Van de elf leden in het centraal bestuur van het Rode Kruis was er slechts één het Nederlands machtig. In de Algemene Raad zetelden veertig Franstaligen tegenover vijfendertig leden, die wat Nederlands kenden maar het bijna nooit gebruikten.

DE WEDERGEBOORTE VAN HET VLAAMSE KRUIS

Op 20 oktober 1958 bereikte de crisis in het Rode Kruis een hoogtepunt. De regering besliste Prins Albert tot voorzitter te benoemen van deze vereniging (KB van 20.11.58). Het Vlaamse Kruis stuurde een felicitatietelegram naar de prins. Tijdens zijn daaropvolgend bezoek aan Antwerpen op 8 november 1958 ontving ook de koning in naam van alle Vlaamse Cultuurverenigingen een telegram waarin nogmaals aangedrongen werd op de sanering binnen het Rode Kruis. Prins Albert beloofde zijn best te doen om de rechten van alle landgenoten te doen eerbiedigen. Ook wat de talenkennis betrof.

We moeten vandaag helaas toegeven dat onze voormalige prins er in zijn eigen gezin niet veel van heeft terechtgebracht. De Italiaanse minimode is wel wondermooi maar de "taal van Vondel" is daar helaas nog niet ver doorgedrongen. In het voorjaar van 1959 liet het Rode Kruis andermaal weten dat elk gesprek met Het Vlaamse Kruis nutteloos was.

De ontredering van de repressiedagen ebde stilaan weg. De activiteiten van Het Vlaamse Kruis namen in omvang, aantal en belangrijkheid toe. Het Vlaamse Kruis was weer gereed en vastbesloten om de vereniging in de toekomst nog meer slagkracht te geven en in de schoot van het Vlaams Actiecomité opnieuw zijn waardige plaats in te nemen, dat intussen samengesteld was uit Het Algemeen Nederlands Zangverbond (ANZ), het Davidsfonds, het Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond (KVHV), de Vlaamse Toeristenbond, het Vermeylenfonds, het Willemsfonds, de Vlaamse Volksbeweging en het IJzerbedevaartcomité.

Het Vlaamse Kruis was meteen weer herrezen en herboren en zou tot spijt van wie het benijdt tijdens de volgende halve eeuw het onomstootbaar bewijs leveren dat de vereniging in het nieuwe Vlaanderen de mooie taak was toegevozen en in staat was om de sociale, geneeskundige, hygiënische, zedelijke en culturele belangen van de Vlaamse gemeenschap te behartigen. En dit alles in volle overeenstemming met de beginselen van de stichtingsakte van 20 oktober 1927: "Het Vlaamse Kruis wil actie voeren, die niets anders dan het welzijn van ons volk beoogt, en die juist daarom ook Vlaams zal zijn in de opvatting en in de uitwer-

king van haar programma." Heel Vlaanderen kan daar alleen maar trots en fier op zijn.

1960-1975, een periode van incidenten en conflicten

In 1960 werd het tijdschrift op 2000 exemplaren uitgegeven. In 1958 werden de eerste voornemens geformuleerd om in Mechelen weer van start te gaan, voorlopig zonder verder resultaat. Ook in West-Vlaanderen trachtte men opnieuw van wal te steken. Zeker in Gistel ontstond in die periode een afdeling. In Leuven werd in 1962 opnieuw een afdeling opgericht, terwijl ook in Brussel de ambitie leefde om met een afdeling te herbeginnen. Ook in Wommelgem werd in 1962 een afdeling gesticht. Het was het begin van een uitbreiding die Het Vlaamse Kruis uit de crisis haalde. In het begin van de jaren zeventig telde de vereniging opnieuw 21 afdelingen.

Het Algemeen Secretariaat verhuisde in 1949 naar een gebouw in de Koningstraat in Antwerpen. Daar bleef het gehuisvest tot in 1970.

In de maand augustus 1966 kregen we polemieken inzake het aanbrengen van een Vlaamse Kruis-kenteken op de private wagen van een militair. Hierover werd verder onderhandeld met dhr. Poswick, Minister van Landsverdediging. Op zaterdag 6 september 1967 vierde Het Vlaamse Kruis zijn veertigste verjaardag met een groot jubelbal. In 1977, bij het 50-jarig bestaan werd de toestand van de vereniging in onze afdelingen beschreven.

W. Van Huffelen nam ontslag als voorzitter in 1970. Toen werd Prof. dr. Georges Stalpaert voorzitter. Algemeen secretaris werd in 1970 G. Instael. De zetel van het Algemeen Secretariaat werd overgebracht naar Parijsstraat 36 in Leuven.

Daarbij ging een belangrijk deel van het archief en van de bibliotheek verloren. Fouten in het beheer van het secretariaat maken dat over deze periode weinig documenten resten. Blijkbaar werden vanuit Leuven een aantal beloften gedaan inzake financiering en behuizing, die achteraf niet gehouden werden. Dit leidde tenslotte tot een conflict, dat in 1975 tot een crisis in de vereniging leidde. Intussen was er veel gebeurd.

STRUCTUURWIJZIGING VOOR HET RODE KRUIS

In het Rode Kruis werd op 2 augustus 1969 de aanloop genomen tot een drastische structuurwijziging. Op 2 augustus kwamen in Schelle een aantal Vlaamse Rode-Kruisleden samen ten huize van nationaal voorzitter Marcel Thienpondt. Daar werd een eisenpakket samengesteld dat aan de leiding van het Rode Kruis werd voorgelegd. Als gevolg daarvan richtte het Rode Kruis een Werkgroep Herstructurering op, die de hervormingen in goede banen moest leiden. Het bestuur van het rode Kruis was onder de indruk van de perscampagne die in Vlaanderen gevoerd werd en die de vereniging in een slecht daglicht stelde bij de medewerkers en de publieke opinie. De nieuwe adjunct-

G. Stalpaert
(Foto: archief P. Van de Velde)

directeur-generaal Carl Vandekerckhove waarschuwde op 7 december 1970 voor de toenemende invloed van Het Vlaamse Kruis indien geen positieve beslissingen werden getroffen. Een jaar later, op 11 december 1971, legde de werkgroep aan een Buitengewone Algemene Vergadering nieuwe statuten voor, die het Rode Kruis in twee autonome vleugels splitsten.

Aanvankelijk scheen de sfeer voor een nieuwe toenadering tussen de twee kruisverenigingen niet echt gunstig. Zo speelde zich in januari 1970 nog een incident af in Roeselare, waar op een viering van bloedgevers de adjunct-directeur-generaal van het Rode Kruis zich nogal laatdunkend uitliet over Het Vlaamse Kruis. Dit leverde protesten op, zowel van de toehoorders, in hoofdzaak Rode-Kruissympathisanten, als van het hoofdbestuur van Het Vlaamse Kruis. Verder stoorde Het Vlaamse Kruis zich eraan dat bij de namen van de Nationale Comités voor Hulpverlening naar aanleiding van de oorlog in Pakistan de naam van de vereniging niet voorkwam, terwijl wel gedwongen werd om de ingezamelde goederen via het Rode Kruis te verzenden.

Einde 1971 toonde C. Vandekerckhove, toen directeur-generaal van de Vlaamse vleugel van het Belgische Rode Kruis, al meer bereidwilligheid om naar samenwerkingsformules te zoeken. In een gesprek met De Standaard liet hij zich ontvallen dat het Rode Kruis zich overigens geen illusies maakte omtrent een eventuele opslorping van Het Vlaamse Kruis.

SAMENSMELTING VAN DE TWEE KRUISVERENIGINGEN

In het voorjaar van 1972 kwamen de eerste contacten tot stand, mogelijk mede onder impuls van de voorzitter van de VTB-VAB, Jozef Van Overstraeten, die uitstekende contacten onderhield met M. Lambin en C. Vandekerckhove.

De gesprekken liepen in de Faculty Club in Leuven, tussen C. Vandekerckhove en G. Stalpaert. Een eerste ontmoeting had plaats op vrijdag 19 mei 1972 en duurde een tweetal uren. Aanvankelijk verliep het contact wat formeel, maar vrij snel werd de sfeer ongedwongen, zelfs vriendschappelijk. De Rode-Kruis-vertegenwoordiger legde aan de voorzitter van Het Vlaamse Kruis de draagwijdte uit van de structuurhervormingen die in het Rode Kruis hun beslag kregen. G. Stalpaert toonde zich verheugd over de evolutie. Hij meende dat de beide kruisverenigingen nu geleidelijk naar elkaar toe moesten groeien. De basis moest de tijd gegund wor-

den aan de idee te wennen en zich op een eventuele samensmelting van beide verenigingen voor te bereiden. Concreet werd afgesproken dat de afdelingen elkaar zouden uitnodigen op hun plechtigheden, en dat in geval van wijvingen C. Vandekerckhove en G. Stalpaert olie op de golven zouden gieten. De voorzitter van Het Vlaamse Kruis was er zich van bewust dat niet iedereen in zijn vereniging zijn visie deelde. Hij verzocht zijn gesprekspartner ook in het Rode Kruis discretie omtrent hun gesprekken te betrachten. Daar zou trouwens ook niet iedereen even blij zijn met een voorstel tot samenwerking. Beide vertegenwoordigers spraken af elkaar opnieuw te ontmoeten nadat de nieuwe statuten van het Rode Kruis in het Staatsblad verschenen waren.

Op maandag 6 november 1972 kwamen beide heren opnieuw samen. Ditmaal nam het gesprek twee en een half uur in beslag. De sfeer was opnieuw ontspannen, maar de standpunten werden nu wel scherper afgebakend. G. Stalpaert stelde voor dat er een samenwerking georganiseerd zou worden, waarbij sommige taken, zoals de bloedtransfusie, aan het Rode Kruis zou toekomen, en andere, zoals het organiseren van cursussen, aan Het Vlaamse Kruis. Hij verwees hiermee naar de verhouding tussen het Rode Kruis en het Oranje Kruis in Nederland. Concreet wenste hij dat Het Vlaamse Kruis en het Rode Kruis door de overheid op voet van gelijkheid zouden worden behandeld en gesubsidieerd. Hij hoopte dat het Rode Kruis zich hierover mee zou willen inspannen. Op de vraag van C. Vandekerckhove of een dergelijke eerste stap uiteindelijk zou leiden tot een samensmelting van het Rode Kruis en Het Vlaamse Kruis, antwoordde G. Stalpaert, blijkbaar verveeld, dat hij dit voorlopig niet haalbaar achtte. Daarop repliceerde de Rode-Kruisvertegenwoordiger dat de Vlaamse Vleugel van het Rode Kruis wellicht niet op deze voorstellen kon ingaan. Alleen Het Vlaamse Kruis zou hier immers voordeel uithalen.

De directeur-geneeraal van de Vlaamse Vleugel van het Belgische Rode Kruis vermoedde dat G. Stalpaert door zijn medebestuurders tot een hardere houding was gedwongen. Eerder had hij met bestuurslid J. Verstraete van Het Vlaamse Kruis gesproken, en diens opmerkingen gingen in dezelfde richting als die van zijn voorzitter. C. Vandekerckhove geloofde overigens niet dat de samensmelting, die het uiteindelijke doel van het Rode Kruis was, veel kans maakte. Noch een belangrijk deel van de hoofdbestuurders, noch de medewerkers aan de basis van Het Vlaamse Kruis schenen bereid hun vereniging te ontbinden. Anderzijds noteerde hij dat Het Vlaamse Kruis tot dialoog bereid bleef. Hij vond wel dat deze vereniging met voorstellen naar de onderhandelingen moest komen. Tenslotte was hij ervan overtuigd dat Het Vlaamse Kruis met financiële moeilijkheden te kampen had, en dat de toenaderingspogingen veel te maken hadden met een poging om hieraan een oplossing te geven.

Op 9 februari 1973 richtte Het Vlaamse Kruis een brief aan de Vlaamse Vleugel van het Belgische Rode Kruis met het officiële verzoek opnieuw tot een dialoog te komen. De uitnodiging werd aanvaard, en een eerste vergadering had plaats in Schelle op 19 mei 1973. Op 22 december van dat jaar werd nog een tweede maal vergaderd, ditmaal in Gent. Het uiteindelijke resultaat van de vergaderingen was gering. Men leerde elkaars standpunten en gevoeligheden beter kennen, wat wellicht tot een groter wederzijds respect leidde. Maar tenslotte bleven de standpunten even ver uit

elkaar liggen als voordien. Er werden wel voorstellen gedaan in verband met samenwerking bij rampen, het gezamenlijk aanvragen van subsidies en de wederzijdse erkenning van diploma's. Maar Het Vlaamse Kruis wou absoluut niet tot een fusie overgaan. Het Rode Kruis bleef daarentegen hopen en aandringen op een samensmelting van beide verenigingen. Dat bleek nogmaals naar aanleiding van een vergadering van de Nederlandstalige Gemeenschapsraad van het Rode Kruis in Kortrijk in september 1974. Verder zou ook Minister van Volksgezondheid Jos De Saeger alle pogingen steunen om tot een fusie te komen.

WANTROUWEN TUSSEN BEIDE VERENIGINGEN

Hoe diep het wantrouwen tussen beide verenigingen wel was, wordt geïllustreerd door de aanpak van het subsidieprobleem. Op de eerste contactvergadering tussen beide kruisverenigingen stelde G. Stalpaert voor om gezamenlijk een aanvraag tot subsidiëring in te dienen. Het Rode Kruis voerde evenwel afzonderlijke gesprekken met de verant-

K. Ringoet
(Foto: archief P. Van de Velde)

woordelijke politici, hetgeen leidde tot een wetsontwerp tot subsidiëring van het Rode Kruis. Volksunie-volksvertegenwoordiger Vic Ancliaux nam enkele initiatieven met de bedoeling ook Het Vlaamse Kruis van subsidies te laten genieten, overigens zonder resultaat. Een VU-amendement in die zin werd door de Kamer van Volksvertegenwoordigers op 15 januari 1974 verworpen. In het Dagelijks Bestuur van Het Vlaamse Kruis waren de meningen verdeeld omtrent een voorstel om op alle niveaus te besturen samen te stellen, bestaande uit leden van het Rode Kruis en van Het Vlaamse Kruis, om zodoende aan subsidies te geraken.

De doodsteek voor de gesprekken kwam er uiteindelijk in het voorjaar van 1975. Naarmate de gesprekken op een fiasco afstevenden, werd de sfeer tussen beide kruisverenigingen opnieuw grimmiger. In een brief van C. Vandekerckhove aan G. Stalpaert, op 13 maart 1975, verweet het Rode Kruis in vrije scherpe bewoordingen aan Het Vlaamse Kruis dat verscheidene afdelingen van deze laatste vereniging het Rode Kruis openlijk het werk beletten, onder meer bij rellen in Schaarbeek. Daar hadden in de winter en het voorjaar van 1975 woelige betogingen plaats

tegen het Anti-Vlaamse beleid van de plaatselijke burgemeester Roger Nols. Het Rode Kruis beschuldigde de EHBO'ers van Het Vlaamse Kruis ervan slechts oog te hebben voor gewonde Nederlandstalige manifestanten, en de overigen bewust niet te hebben verzorgd. Daarnaast werden nog andere incidenten gesignaleerd. Het voornemen om de gemoederen te kalmeren was blijkbaar niet meer uitvoerbaar.

Andere incidenten volgden. In een scherpe brief aan *Gazet van Antwerpen* liet bestuurslid Gilbert Van Bel zware kritiek horen op het Rode Kruis. Hij stelde zich onder meer vragen bij de houding van het Rode Kruis in de repressiejaren. Dit leidde dan weer tot een bittere reactie van het Rode Kruis, en een sussende tussenkomst vanwege de top van Het Vlaamse Kruis. Een nieuw incident verzuurde de relaties nog dieper. Dr. Karel Ringoet was met een delegatie van Het Vlaamse Kruis naar Koerdistan getrokken, maar had daar gebruik gemaakt van de naam van het Internationale Rode Kruis om tot in de guerillakampen van Koerdenleider Moestapha Barzani te geraken. Het Rode Kruis reageerde woest. G. Stalpaert ondernam pogingen om zich van de actie te distantieren, maar kreeg dan een deel van het Dagelijks Bestuur van Het Vlaamse Kruis tegen zich.

GEEN SAMENWERKING MOGELIJK

Op een kaderdag van Het Vlaamse Kruis in Leuven, op 26 mei 1975, werd de breuk met het Rode Kruis duidelijk. De fusie tussen beide organisaties werd definitief afgewezen. Alleen samenwerking bleef mogelijk. Daarmee week Het Vlaamse Kruis geen duimbreed af van het voordien ingenomen standpunt. In *Gazet van Antwerpen* werden een maand na deze stellingname de krachtsverhoudingen tussen beide verenigingen nog eens duidelijk gemaakt. Het Vlaamse Kruis beschikte over 33 afdelingen en telde 4 000 leden; in Limburg was slechts één afdeling actief. Het Rode Kruis kon in Vlaanderen 20 000 vrijwilligers mobiliseren, verdeeld over 279 afdelingen.

Het verloop en het beëindigen van de gesprekken veroorzaakten een openlijke crisis in alle geledingen van Het Vlaamse Kruis. Reeds in 1973 bleek dat er absoluut geen eensgezindheid bestond binnen het bestuur en tussen de afdelingen en de leden. Een vertrouwelijk verslag over de Statutaire Algemene Vergadering van zondag 9 maart 1975 bevestigde de tweedracht, waarbij grosso modo de provincies Brabant en West-Vlaanderen tegenover de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen stonden. Inzet van het

C. Vandekerckhove
(Foto: archief P. Van de Velde)

conflict waren de kandidaturen voor het Dagelijks Bestuur. In de zomer van 1975, na de breuk in de gesprekken met het Rode Kruis, escaleerde de onenigheid. Voorzitter G. Stalpaert beschuldigde er dr. José Daels van wegens persoonlijke ambities zijn positie te willen ondermijnen. Algemeen Secretaris G. Instael nam ontslag. Op 1 oktober 1975 volgde Algemeen Voorzitter G. Stalpaert diens voorbeeld. Officieel stapte hij op omdat zijn neutraliteit in het gedrang dreigde te komen. Mogelijk refereerde hij aan het optreden van een aantal leden van Het Vlaamse Kruis tijdens de rellen in Schaarbeek in de lente van dat jaar. Maar wellicht heeft de onvrede van het bestuur van Het Vlaamse Kruis met de administratieve en financiële gang van zaken in het Algemeen Secretariaat meegespeeld. Verder hielden een aantal bestuursleden beslist vast aan een strakkere Vlaams-nationale koers dan die welke hun voorzitter voorstond. Op al deze tegenstellingen entten zich nog een aantal persoonlijke grieven.

DE ZOMER VAN 1975

Een merkwaardige episode speelde zich overigens in de zomer van 1975 af in Leuven. Daar verschenen volledig Franstalige affiches in het straatbeeld, waarin het "Vlaamse Kruis - section universitaire" een cursus EHBO aankondigde. Een kleine kern rond de Leuvense universiteit bleek er ideeën op na te houden die niet met het doel en de werking van Het Vlaamse Kruis strookten. Bovendien bleken de initiatiefnemers ook op financieel en administratief vlak zowel origineel als noodlottig te werk te gaan. Na verontwaardigde reacties werd op de Algemene Vergadering van Het Vlaamse Kruis van 26 oktober 1975 unaniem beslist de "universitaire afdeling" te ontbinden.

Het Vlaamse Kruis trok zich na deze onzalige zomer en de bestuurswisseling terug uit Leuven. Het Algemeen Secretariaat werd overgebracht naar Gent. Het archief werd in stukken gesplitst en slechts gedeeltelijk gerecupeerd door Het Vlaamse Kruis. De ambulancedienst die Het Vlaamse Kruis in Leuven had, scheurde zich af en reed voortaan uit onder de benaming "Brabantse ambulancedienst". Daarmee werd een korte maar woelige periode in het bestaan van de vereniging afgesloten.

Het Rode Kruis kwam blijkbaar zonder kleerscheuren uit de contacten. Logisch ook: deze vereniging had immers niets te verliezen.

C. Vandekerckhove bleef getuigen van respect voor Het Vlaamse Kruis en bleek steeds bereid om tot een intense samenwerking en een bundeling van de krachten te komen.

1976-1997 (slot)
In rusitger vaarwater

Het Vlaamse Kruis kreeg na de Leuvense periode een nieuwe voorzitter, namelijk de Gentse gynaecoloog José Daels, zoon van Frans Daels.

Hij werd op 26 oktober 1975 tijdens een Algemene Vergadering verkozen. Het Algemeen Secretariaat werd bij hem thuis gevestigd in de Sint-Pietersnieuwstraat 93.

*Afdeling Brugge beet de spits af voor de hulpverlening bij de gekapseisde Herald of Free Enterprise
(Foto: archief P. Van de Velde)*

Algemeen Secretaris werden opeenvolgend de heren Van Bel en De Kee, tot tenslotte Marc Servaes deze taak gedurende langere termijn op zich nam...

Een van de eerste opdrachten waarmee Het Vlaamse Kruis onder leiding van J. Daels te maken kreeg, was de overstromingsramp in Ruisbroek. Op 3 januari 1976 teisterde een zware storm grote delen van West-Europa. Ten zuiden van Antwerpen begaven de dijken het, waardoor grote delen van Klein-Brabant onder water kwamen. Het Vlaamse Kruis zette in totaal 109 vrijwilligers ter plaatse in. Zij hielden zich bezig met de eerste hulpverlening, het vervoer van zieken en gewonden, en de verdeling van kleding en huisraad. Traditioneel kwam het tot najver tussen het Rode Kruis en Het Vlaamse Kruis.

Ook in latere jaren zette Het Vlaamse Kruis zich in bij grote rampen. Dat was onder meer het geval in 1985 bij het Heizeldrama. Het Vlaamse Kruis stuurde de afdelingen van Aalst, Ternat en Leuven uit om hulp te bieden.

Op 6 maart 1987 kwam België om half acht 's avonds in het wereldnieuws toen de carferry Herald of Free Enterprise voor de haven van Zeebrugge kapseisde en zonk. Meteen kwam een massale en goed gecoördineerde reddingsactie op gang, waarbij de afdeling Brugge van Het Vlaamse Kruis

*Inzamelactie
(Foto: archief P. Van de Velde)*

de spits afbeet.

In de vereniging zelf staken in 1982 nieuwe moeilijkheden de kop op, waarbij ditmaal de afdeling Brussel de spil was. Na zware financiële problemen diende deze afdeling te stoppen. Het Algemeen Secretariaat nam de verliezen over. Op 14 februari 1982 werd in Brussel echter "De Vlaamse Hulpdienst" opgericht, die gedurende een tijd in de pers campagne voerde tegen Het Vlaamse Kruis. De vereniging trad in het Brusselse op als een concurrent van Het Vlaamse Kruis, evenwel zonder verder grote schade aan te richten.

Er waren echter ook prettige ogenblikken zoals de viering van het gouden jubileum in 1977, en van het zestigjarig bestaan tien jaar later.

De werking van Het Vlaamse Kruis in de jaren tachtig en negentig

In de loop van de jaren tachtig en negentig werd Het Vlaamse Kruis beslist een bloeiende vereniging. Dat bleek onder meer uit de jaarverslagen uit deze periode. De vereniging bleef vrij constant gedurende deze periode. Ook uit het aantal cursisten die elk jaar een diploma behaalden, kan worden afgeleid dat de vereniging goed presteerde. Toch tekende zich in de tweede helft van de jaren tachtig een aanzienlijke daling af van het aantal geslaagde cursisten. Had dit te maken met een beperktere belangstelling, of met de steeds toenemende kwaliteitseisen die Het Vlaamse Kruis aan zijn gediplomeerden stelde? Feit is dat de cursussen er niet eenvoudiger op werden, en dat ook van de gediplomeerden meer en meer gevergd werd inzake bijscholing.

Dat het Het Vlaamse Kruis op dat vlak ernst was, werd duidelijk toen de vereniging in 1982 dr. Delaruelle de opdracht gaf om de EHBO-commissie, die enigszins verkommerd was, opnieuw op te starten. Onder leiding van deze commissie werd in oktober 1986 een nieuw Leerboek voor Eerste Hulpdiensten gerealiseerd, dat alle in omloop zijnde cursussen diende te vervangen. Op een moderne, wetenschappelijke en aantrekkelijke wijze werden de cursisten ingewijd in de geheimen van de Eerste Hulp, terwijl ook leerstof voor ambulanciers in het handboek was opgenomen.

Voor de praktische oefeningen die de cursisten tijdens hun opleiding en bijscholing volbrachten, organiseerde Het Vlaamse Kruis een eigen dienst, namelijk de Vereniging Encenering, Nabootsing, Uitbeelding Slachtoffers, kortweg VENUS genoemd.

Het laatste decennium van vorige eeuw werd met nieuwe bestuursleden en medewerkers aangevat. Op 19 maart 1989 legde J. Daels de voorzittershamer neer, wegens de drukke beroeps-

activiteit die hij, ondanks zijn respectabele leeftijd, nog onderhield.

Hij werd opgevolgd door dr. Jos Speybrouck. Enkele maanden later volgde François Luyckx Marc Servaes op als Algemeen Secretaris. Het Algemeen Secretariaat verhuisde naar de Kronenburgstraat 41D te Antwerpen. Daar kwam een administratieve kracht het secretariaat en de werking van Het Vlaamse Kruis in goede banen leiden.

In oktober 1997 werd de Raad van Beheer gevormd door: dr. Jos Speybrouck, nationaal voorzitter, dr. Daniël Debrabandere en dr. Paul Van Impe, nationale ondervoorzitters, dr. Alfons Uytterhoeven, algemeen secretaris, Arsène Geyzen, algemeen penningmeester, en Werner Van Britsom, commissaris. François Luyckx leidde de dagelijkse werking als administratief directeur...

Besluit:

Telkens opnieuw kon je lezen hoe moeizaam het was voor verbetering van het lot van de gewone Vlaming. Er diende te worden afgerekend met deels onwetendheid en deels kwade wil. In de onstuitbare stroom van bewustwording en emancipatie, kenmerkend voor de negentiende en twintigste eeuw heeft ook Het Vlaamse Kruis zijn eigen bijdrage geleverd. Als klein onderdeel van de brede Vlaamse Beweging voor algemene culturele verheffing en sociaal economische en politieke emancipatie heeft onze vereniging een bescheiden, maar toch belangrijke rol gespeeld.

Deze taak is niet voltooid!

Mede onder impuls van Het Vlaamse Kruis werd de medische hulpverlening in Vlaanderen vernederlandsd. Het Rode Kruis werd gedwongen stilaan de evolutie van staat en maatschappij te volgen, en zich in Vlaanderen exclusief van het Nederlands te bedienen. Later koos de vereniging voor een federale opbouw om de steeds weerkerende problemen, zowel intern als extern, voorgoed de baas te kunnen.

Het Vlaamse Kruis bestaat in 2002 75 jaar. In de loop van die periode is er veel veranderd. De maatschappij waarin Het Vlaamse Kruis zich nu beweegt, verschilt totaal van die in de ontstaansperiode. En ook de vereniging heeft grondige wijzigingen ondergaan.

Het Vlaamse Kruis is nog steeds op de eerste plaats een vereniging in de socio-medische sector. De nadruk ligt vooral op de Eerste Hulpverlening, op het ziekenvervoer en op het geven van cursussen. Het tijdschrift, met bijdragen over sociale en medische problemen blijft een constante. Een aantal initiatieven zijn weggefallen of worden op een andere manier ingevuld.

In de tweede plaats blijft Het Vlaamse Kruis een vereniging die deel uitmaakt van de brede Vlaamse beweging. Dat bewijst ze door haar aanwezigheid op de bekende grote Vlaamse manifestaties.

De inzet van duizenden vrijwilligers heeft deze vereniging al die tijd overeind gehouden.

Vele duizenden zieken en gewonden hebben kunnen rekenen op de beste zorgen van medewerkers van Het Vlaamse Kruis: ehbo'ers, verplegend personeel, artsen, apothekers en therapeuten. De inzet van al deze personen heeft direct of indirect mensenlevens gered. Alleen al daarom kan een organisatie als Het Vlaamse Kruis nooit een mislukking genoemd worden. Want die inzet vormt tot op de dag van vandaag het eigenlijke kapitaal, de eigenlijke grote waarde van Het Vlaamse Kruis: al die vrijwilligers die elk weekend de weg opgaan voor EHBO-diensten, die cursussen bijwonen of zelf geven, die vergaderingen bijwonen, teksten schrijven enzovoort.

Bij deze willen we een eresaluut brengen aan de honderden idealisten die hun beste krachten hebben ingezet voor de verwezenlijking van hun ideaal.

Tevens dank aan allen die meewerkten aan het neerschrijven van onze historiek: Pieter Van de Velde, Reginald Hoyaux, Frank Seberechts.

**Idealen zijn als sterren, wellicht onbereikbaar,
maar richtinggevend voor elke mens!**

V.U.: Het Vlaamse Kruis vzw
Provinciesteenweg 660
2530 Boechout